

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย และวิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนด้วยการแสดงบทบาทสมมุติ และการสอนด้วยวิธีการธรรมดา ต่อการพัฒนาค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดด่านสำโรง จังหวัดสมุทรปราการ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 90 คน แบ่งเป็น

กลุ่มทดลอง 1	30 คน
กลุ่มทดลอง 2	30 คน
กลุ่มควบคุม	30 คน

เหตุผลในการเลือกโรงเรียนเพื่อทำการวิจัย

1. โรงเรียนวัดด่านสำโรง เป็นโรงเรียนรัฐบาลที่มีนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้ว ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง จึงไม่ทำให้เป็นตัวแทนที่แทรกซ้อนในการวิจัยตัวหนึ่ง
2. ผู้บริหารและคณาจารย์ภายในโรงเรียนให้ความร่วมมือ และเห็นความสำคัญของการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนนี้เป็นอย่างดี และสะดวกที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดด่านสำโรง
2. นำแบบทดสอบวัดค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดด่านสำโรง จำนวน 400 คน แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะ

นักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา โดยผู้วิจัยจัดคะแนนกลุ่มนี้ว่าเป็นกลุ่มคะแนนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ต่ำ มีจำนวน 102 คน

3. ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มที่มีค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ต่ำ (ในข้อ 2) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติเรื่องความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ และบทบาทสมมติจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นิยามความหมายของความซื่อสัตย์ เพื่อนำมากำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในการสร้างโปรแกรมการสอนโดยวิธีการแสดงบทบาทสมมติเรื่องความซื่อสัตย์

1.2 สร้างโปรแกรมการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ โดยได้แนวคิดจากคู่มือสอนจริยศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ในชุดการเรียนการสอนฉบับบูรณาการ (ฉบับทดลอง) 2521 จากเอกสารการสอนโดยใช้บทบาทสมมติของ รศ. ดร. ทิศนา ขัมมณี (2525) และจากหนังสือการสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษาของ รศ. สมพงษ์ จิตระดับ (2527) ซึ่งโปรแกรมการสอนที่สร้างขึ้นนี้จะประกอบด้วยสถานการณ์ที่มีบทบาทสมมติที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ โดยศึกษาและรวบรวมสถานการณ์ต่าง ๆ จากคู่มือปลูกฝังค่านิยมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526) จากคู่มืออบรมวัฒนธรรมไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2525) และจากหลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2524)

1.3 นำโปรแกรมการสอนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบหรือดูความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีดำเนินการ และประเมินผล

1.4 นำโปรแกรมการสอนที่ผ่านการตรวจสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนวัดไตรสามัคคี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านวิธีดำเนินการ อุปกรณ์ และเวลาที่ใช้ในการเรียน

1.5 นำโปรแกรมการสอนที่ผ่านการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนการสอนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติ มีดังนี้ คือ

- ก. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียน
- ข. ขั้นสอน การสอนจะเป็นลักษณะการให้ผู้เรียนทำกิจกรรม โดยมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวเป็นผู้แสดง ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงในแต่ละครั้งที่เรียน โดยจะสลับกันออกมาเป็นผู้แสดงและผู้ชม

2. ผู้เรียนช่วยกันจัดฉาก โดยจะจัดสถานที่แบบสมมุติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงดูใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งเป็นการจัดแบบง่าย ๆ เช่น ใช้ที่ว่างหน้าชั้นเรียน โต๊ะเก้าอี้ หนังสือ ที่มีใช้อยู่แล้ว เป็นต้น

3. การเตรียมความพร้อมของผู้ชม โดยให้ผู้ชมซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นตัวละครในเรื่องนั้น ๆ ช่วยกันสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ในการแสดง (ซึ่งผู้ชมจะไม่ทราบสถานการณ์มาก่อน) เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและวิเคราะห์ผลหลังการแสดงจบ

4. การเตรียมความพร้อมของผู้แสดง เพื่อช่วยขจัดความประหม่าและวิตกกังวลก่อนการแสดง

5. เริ่มการแสดง

6. การวิเคราะห์และการอภิปรายผลร่วมกันทั้งผู้แสดงและผู้ชม หลังการแสดง

7. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในเรื่องที่เรียนร่วมกัน

ค. ขั้นสรุป ผู้เรียนช่วยกันสรุปในเรื่องที่เรียน

ง. ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยให้ผู้เรียนตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ในเรื่องที่เรียนนั้น ๆ

รายละเอียดในการสอนแต่ละครั้ง ดังแสดงในโปรแกรมการสอนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติเรื่องความซื่อสัตย์ที่ยกตัวอย่างไว้อยู่ในภาคผนวก

2. โปรแกรมการสอนแบบวิธีการธรรมดา เรื่องความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ และนิยามความหมายของความซื่อสัตย์ เพื่อนำมากำหนดเนื้อหาในการสร้างโปรแกรมการสอนด้วยวิธีการธรรมดาเรื่องความซื่อสัตย์

2.2 นำโปรแกรมการสอนด้วยวิธีการธรรมดาที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาดูความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีดำเนินการ และประเมินผล

2.3 นำโปรแกรมการสอนที่ผ่านการตรวจสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนวัดไตรสามัคคี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านวิธีดำเนินการ อุปกรณ์ และเวลาที่ใช้ในการเรียน

2.4 นำโปรแกรมการสอนที่ผ่านการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนการสอนด้วยวิธีการธรรมดา มีดังนี้ คือ

- ก. ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนากับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียน
- ข. ขั้นสอน การสอนจะเป็นลักษณะการให้ผู้เรียนเป็นผู้รับฟัง โดยมีขั้นตอนย่อยต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยจะเล่าเรื่องจากเอกสารสถานการณ์ประกอบการสอน
2. ผู้วิจัยจะซักถามผู้เรียนในเรื่องที่เล่าให้ฟัง
3. ผู้วิจัยให้คำบรรยาย
4. ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัยในเรื่องที่เรียน

ค. ขั้นสรุป ผู้วิจัยและผู้เรียนจะช่วยกันสรุปในเรื่องที่เรียน

ง. ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยให้ผู้เรียนตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ในเรื่องที่เรียนนั้น ๆ

รายละเอียดในการสอนแต่ละครั้ง ดังแสดงในโปรแกรมการสอนด้วยวิธีการธรรมดาเรื่องความซื่อสัตย์ ซึ่งยกตัวอย่างไว้ในภาคผนวก

3. แบบทดสอบวัดค่านิยมด้านความซื่อสัตย์

3.1 เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์

3.2 เกณฑ์ในการสร้างและคัดเลือกข้อความเพื่อใช้เป็นแบบทดสอบวัดค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ใช้เกณฑ์ดังนี้

3.2.1 เป็นข้อความที่แสดงถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่คนส่วนใหญ่มีโอกากระทำ หรือพบเห็นได้ในชีวิตจริง

3.2.2 ข้อความที่ถามเป็นเรื่องที่สมมุติสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้เด็กตอบถึงความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์นั้น ๆ

3.2.3 เป็นข้อความสั้น ๆ แต่มีความหมายชัดเจน

3.2.4 เกี่ยวข้องกับเรื่องของค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ในลักษณะต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในคำจำกัดความ

3.3 การสร้างแบบทดสอบ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3.3.1 ศึกษาลักษณะต่าง ๆ ของความซื่อสัตย์ ตามที่ได้รวบรวมได้จากความหมายและการแสดงออกของความซื่อสัตย์

3.3.2 สร้างข้อความเพื่อใช้วัดค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ โดยสร้างให้ครอบคลุมลักษณะต่าง ๆ ของความซื่อสัตย์ จำนวน 7 ลักษณะ ตามคำจำกัดความ โดยสร้างข้อความทางบวกและข้อความทางลบจากลักษณะต่าง ๆ ของความซื่อสัตย์ โดยเป็นข้อความทางบวกด้านละ 3 ข้อ ข้อความทางลบด้านละ 3 ข้อ รวมเป็นข้อความทั้งหมด 42 ข้อ

3.3.3 นำแบบทดสอบที่มีจำนวน 42 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนวัดไตรสามัคคี ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน เพื่อดูความเข้าใจในเรื่องภาษา คำสั่ง และนำแบบทดสอบที่ได้รับคำตอบแล้วมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Power of discrimination) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.4 จากการวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก พบว่ามีข้อความ 39 ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3.3.5 นำข้อความทั้ง 39 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้ Alpha coefficient (Cronbach 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ .9397

วิธีการให้คะแนนของแบบทดสอบ

ลักษณะของแบบทดสอบประกอบด้วยมาตราการวัด 4 ระดับ เพื่อวัดความรู้สึกเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลในสถานการณ์นั้น ๆ

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบมี 2 ลักษณะ คือ สถานการณ์ทางบวกเป็นสถานการณ์ที่เห็นด้วยกับการกระทำ และสถานการณ์ทางลบ คือ สถานการณ์ที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำ ในข้อที่เป็นสถานการณ์ทางบวก ให้คะแนนดังนี้ คือ

- 4 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนตอบว่า ค่อนข้างเห็นด้วย
- 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนตอบว่า ไม่ค่อยเห็นด้วย
- 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนตอบว่า ไม่เห็นด้วยเลย

และในข้อที่เป็นสถานการณ์ทางลบ ให้คะแนนกลับกัน ดังนี้

- 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนตอบว่า ค่อนข้างเห็นด้วย
- 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนตอบว่า ไม่ค่อยเห็นด้วย
- 4 คะแนน สำหรับคำตอบที่นักเรียนตอบว่า ไม่เห็นด้วยเลย

สำหรับแบบทดสอบนี้ มีข้อความถาม 39 ข้อ เป็นสถานการณ์ทางบวก 19 ข้อ และข้อความสถานการณ์ทางลบ 20 ข้อ โดยจะตรวจคำตอบของนักเรียนเป็นคะแนนตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดด่านสำโรง จำนวน 400 คน แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะ

นักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา โดยผู้วิจัยจัดนักเรียนกลุ่มนี้ว่าเป็นกลุ่มที่มีค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ต่ำ ซึ่งมีจำนวน 102 คน และผู้วิจัยได้นำนักเรียนกลุ่มนี้มาทำการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน และเก็บคะแนนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่าง 90 คนนี้ไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2. ดำเนินการทดลอง ซึ่งในแต่ละกลุ่มดำเนินการดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 ดำเนินการสอนตามโปรแกรมการสอนด้วยการใช้บทบาทสมมุติ เรื่องความซื่อสัตย์

กลุ่มทดลอง 2 ดำเนินการสอนตามโปรแกรมการสอนด้วยวิธีการธรรมดา เรื่องความซื่อสัตย์

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนจากผู้วิจัย แต่คงได้รับการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ

หมายเหตุ การสอนทั้งสองกลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง ใช้เวลาในการสอนครั้งละ 35-40 นาที โดยมีเวลาดำเนินการสอนดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 สอนทุกวันจันทร์และวันพุธ เริ่ม 5 กุมภาพันธ์-5 มีนาคม 2533 เวลาประมาณ 12.20-13.00 น. จำนวน 4 สัปดาห์

กลุ่มทดลอง 2 สอนทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี เริ่ม 6 กุมภาพันธ์ - 6 มีนาคม 2533 เวลาประมาณ 12.20-13.00 น. จำนวน 4 สัปดาห์

3. เมื่อสิ้นสุดระยะการทดลอง คือ หลังจากกลุ่มทดลอง 1 ได้รับการสอนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมุติ และกลุ่มทดลอง 2 ได้รับการสอนด้วยวิธีการธรรมดา เรื่องความซื่อสัตย์ครบแล้วผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ทำแบบทดสอบวัดค่านิยมด้านความซื่อสัตย์อีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของคะแนนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ของกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม จำแนกเป็นคะแนนก่อนการทดลอง คะแนนหลังการทดลอง และคะแนนที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลอง

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับคะแนนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ ก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มาทำการทดสอบความเป็นเอกพันธ์

3. ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยคะแนนที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลอง ด้วยวิธีของ Tukey

การนำเสนอข้อมูล

1. แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ของกลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จำแนกเป็นก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และคะแนนที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลอง นำเสนอในรูปตาราง และภาพ

2. แสดงการเปรียบเทียบคะแนนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และนำเสนอในรูปตาราง

3. แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยวิธีการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Tukey และนำเสนอในรูปตาราง